

חכמת שלמה

תורות וסיפורים של ר' שלמה קרליבך

עלון מספר – 22
פרשת ויצא
תשע"ג

"ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה. ויפגע במקום, וילן שם כי בא השמש"

אברהם אבינו היה נשגב – 'האדם הגדול בענקים'. יצחק אבינו העמיק יותר. ויעקב אבינו הוא הכי עמוק. והמחזה הגבוהה ביותר שנראה לאבותינו הקדושים הוא – סולם יעקב. הסולם הזה נותן לנו כוח בכל הדורות. 'עולים ויורדים בו' – עליות וירידות... ולמרות הכל – 'זהנה ה' ניצב עליו'. הקב"ה תמיד אתנו.

והמחזה הנפלא הזה, האם לא היה יעקב ראוי לראות אותו כשהוא ער, כשהוא במלוא ההכרה?

אבל האמת היא שהשינה של יעקב אבינו עמוקה יותר מכל הערות שבעולם. אני רוצה שתדעו: עם ישראל מתחיל מיעקב אבינו. לא מאברהם אבינו שיצא ממנו גם ישמעאל, ולא מיצחק אבינו שיצא ממנו גם עשיו. רק יעקב אבינו – 'מיטתו שלמה'. כל מי שהוא מזרע יעקב הוא יהודי ונשאר יהודי. זאת העובדה שאינה ניתנת לשינוי. אתה יכול להתנצר ולהיות האפיפיור ברומא – זה לא משנה. אתה נשאר יהודי. אם תחזור בתשובה לא תצטרך לעבור גיור...

וכאן אני רוצה שתפתחו את שערי הלב: זאת התורה הכי עמוקה של איז'ביצא. איך אתה יכול לזהות בתוכך דבר שאי אפשר לבטל אותו, שהוא חלק יסודי בך?

התשובה היא: כשהוא כל כך יכול להיפטר ממנו. אבל דבר שחדר ללא-מודע, לתת-מודע, או שנעשה חלק מהעל-מודע שלך, זה משהו אחר לגמרי. כן, באופן מודע אתה יכול אולי להוציא אותו מתוכך. אבל זאת אשליה. בעל-מודע שלך הוא עדין נמצא. (עיין בספר 'לב השמים' באריכות).

יעקב אבינו, זה לא רק אל-מודעות. יעקב אבינו, זה על-מודעות, היפר-מודעות. בין כשהוא ער ובין שהוא ישן, יהדותו היא ממש בעצמותיו. היא ממלאת את ישותו. זה העומק של העומק. למה הילדים שלי יהודים? כי אנחנו, ההורים שלהם – יהודים.

אתם מבינים? מה שעבור ממני לילדים שלי, זה לא מה שיש לי במודע. זה מה שיש לי בעל-מודע.

'המליך אות סמ"ך בשינה'. מהי השינה?

מצד אחד, שינה היא מוות – 'שנת עולם'. כשאדם מת ונקבר, אומרים שהוא ישן בהאדמה. אבל מצד שני, שינה היא משהו שיכול להיות גבוה ונשגב.

בחדש כסלו אנחנו מתקנים את השינה. שינה היא 'שכיבה' – 'בשכבך ובקומך'. ו'שכיבה' היא המילה המבטאת גם את החיבור בין איש ואישה.

מה הקשר בין איש ואישה?

שני הדברים לא באים מהראש שלך. רק כשאני ער הראש שלי למעלה. לא כשאני ישן. לישון זה להיות בלי ההכרה של הראש. גם הקשר שלי עם אשתי לא בא מהראש. הוא בא ממקום הרבה יותר עמוק. החיבור בין בעל ואשתו הוא הגילוי הכי עמוק של יחוד השם בעולם. בית המקדש נקרא ביתו של הקב"ה. אתם יודעים איך נקרא 'קודש הקודשים'? 'חדר המיטות'. חדר המיטות של

הקב"ה... נורא ונשגב. שם הוא מקום היחוד השלם בין הקב"ה ובין עם ישראל.

התורה של כסלו לא יכולה לבוא מהראש. הסגולה של החודש הזה היא – שינה, לכן חנוכה לא יכול להיות ערנות מוחלטת, כזאת שבאה מהראש. חנוכה לא יכול להיות ערנות מוחלטת, כזאת שבאה מהראש. חנוכה צריך להיות משהו חצי-ישן כזה... אבל מהסוג הכי גבוה.

את פרשת 'ויצא' אנחנו קוראים תמיד בחודש כסלו. הפרשה הזאת מתחילה מהשינה הכי גבוהה: 'ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה. ויפגע במקום, וילן שם כי בא השמש, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו, וישכב במקום ההוא. ויחלום והנה סולם מוצב ארמה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. והנה ה' ניצב עליו...'

והשאלה הכי עמוקה היא: מדוע נראה ה' ליעקב אבינו דוקא בחלום, מתוך שינה? האם לקבל נבואה מהקב"ה כשאתה ער, זאת לא מדרגה יותר גבוהה? אבל האמת היא: 'מעלין בקודש'.

בעומק של העומק. כל כך עמוק ששום דבר לא יכול להוציא את זה ממנו. 'המליך אות סמ"ך בשינה' האות סמ"ך עגולה. היא מקיפה אותך לגמרי. והקשר בין עיגול ובין שינה הוא, שמה שאתה יודע אפילו בשינה שלך, זה מה שמקיף אותך לגמרי. שזכה לשינה העמוקה של יעקב אבינו ונמליך את ה' בכל מקום הוא יהיה 'ניצב עלינו' כל הזמן וזוכה לגאולה השלמה במהרה בימנו אמן כן יהי רצון.

אני יכול להיות אינשטיין, והבן שלי טיפש גמור. זה אפשרי, מפני אני לא מעביר לילדים של את מה שיש לי בראש. מה שעובר ממני לילדים הוא – העומק של העומק שבי. עכשיו אתם מבינים מה זה אומר שהנבואה הראשונה של יעקב אבינו היתה בחלום? זה אומר שיעקב אבינו, אפילו בזמן שישן, הוא היה מלא קדושה. 'זנהה ה' ניצב עליו'. ידיעת ה' היתה תדורה בו יותר מכל דבר אחר בעולם.

סיפור נשמה ססיפור ר' שלמה קרליבך

הכל יודעים שר' נחמן היה נינו של הבעל שם טוב הקדוש. והוא המשיך את החידוש של זקנו. הוא לימד שצרכים להתפלל על כל דבר. פעם אמר לתלמידו: 'אם אתם רוצים ללמוד מה פירוש להתפלל, תתבוננו קצת בנכד שלי, ישראל יקל. הוא ממש יודע'. ישראל יקל היה ילד בן ארבע... יום אחד הם ראו את הילד מנסה לשרוך את נעליו. אתם יודעים, ילד בן ארבע עדין לא שולט יפה בידיו. איך שהוא קרע ישראל יקל את השרוך. מה הינו עושים במצב כזה? הולכים לחנות הקרובה וקונים שרוך חדש, נכון? אבל ישראל יקל הלך לפינה והתפלל: 'ריבנו של עולם! קרעתי את השרוך שלי. אנא, תן לי שרוך אחר!'

אח"כ הלך לאמא שלו וביקש ממנה שרוך... אם אני יודע שכל מה שיש לי וכל הפרנסה שלי תלויים בידיו יתברך – אני חי חיים אחרים לגמרי.

ואני נזכר בסיפור נוסף: כידוע, גם בקרלין התפללו בקולי קולות. אף יותר מבצאנז. צעקות נוראיות שאי אפשר לתאר.

יום אחד הגיע חסיד קוצק לקרלין. מאחר שבקוצק התחנך החסיד לסלוד מכל 'חיצוניות', סגנון התפילה בקרלין הפריע לו מאוד. העין האיש וניגש לרבי מקרלין: 'תסלחו לי רבי, אבל למה אתם צועקים בתפילה? האם הקב"ה היושב בחדרי הלב' לא שומע תפילה בלחש? הרבי לא ענה לו מיד, רק צבט בזרעו. החסיד צעק מכאב.

שאל אותו הרבי: 'למה אתה צועק?'

'כי כואב לי', השיב החסיד.

'גם אני צועק כי כואב לי', אמר הרבי...

מאת שמואל זיוון

לב השמים נקודה להתבוננות

למי מתכוונת התורה כשהיא אומרת 'זאהבת לרעך כמוך?', שאל ר' שלמה. הלוא היא מדברת בלשון יחיד!

והוא השיב: ליהודי שיושב לידך כרגע!

כלומר, בכל רגע ורגע התורה מדברת אלי. ואם כרגע אני יושב באוטובוס ליד יהודי שאינני מכיר, מאחר שכרגע הוא הקרוב אלי ביותר, אליו מתכוונת התורה כשהיא אומרת 'זאהבת לרעך כמוך!' זהו חידוש גאוני בפשטותו. ולמעשה, זה אומר שאני חייב לעשות משהו בעניין: לומר ליהודי הזה 'שלום', להאיר לו פנים, ואולי להתעניין בו (אם הוא חפץ בכך)... לא תמיד זה הולך כפי שאני מצפה, אבל מצידי אני חייב להשתדל. אני חייב להתחיל. ואיך מתחילים? מהאהבה שבלב, שצריכה להתמקד כעת ב'רעי', דהיינו ביהודי היושב לידי. גם אם יתאפשר לי רק ביטוי מינימאלי לאותה אהבה שבלב, כמו חיוך קל למשל – גם זה טוב מאוד. 'שכר מצוה מצוה', ולאט לאט יזכני ה' להגביר בתוכי את אור האהבה, וממילא גם את העוז לתת לה ביטוי אמין ורחב.

תודה מיוחדת לשמואל זיוון על המדור החדש – 'לב השמים'

הודפס ונערך ע"י נתנאל גואלמן השיחה מחספר 'לב השמים חנוכה'

לתרומות הערות והארות ולקבלת העלון למייל: 7carlebach@gmail.com, 054-8140220 (נתנאל)

הסיפור נלקח מחספר – סיפורי נשמה א', בספר יש פירוש עמוק ונפלא על הסיפורים.

מוקדש לעילוי נשמת סבי מורי – ר' משה בן ר' זכריה ליברמן זצ"ל